

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. Н. КАРАЗІНА

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Методичні вказівки
до виконання контрольної роботи
з дисципліни для здобувачів вищої освіти другого
(магістерського) рівня за спеціальністю
015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)»

Електронний ресурс

Харків – 2025

Рецензенти:

Лідія Газнюк – д-р філос. наук, професор, професор кафедри теоретичної та практичної філософії імені професора Й. Б. Шада філософського факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна;
Михайло Бейлін – д-р філос. наук, кандидат технічних наук, професор, професор кафедри гуманітарних наук Харківської академії фізичної культури.

Затверджено до розміщення в мережі Інтернет рішенням Науково-методичної ради Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (протокол № 9 від 23 квітня 2025 року)

Н 83 **Нормативно-правове** забезпечення професійної діяльності : методичні вказівки до виконання контрольної роботи з дисципліни для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за спеціальністю 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)» [Електронний ресурс] / уклад. Н. Г. Богданова. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2025. – (PDF 50 с.)

Методичні вказівки до виконання контрольної роботи з дисципліни «Нормативно-правове забезпечення професійної діяльності» містять критерії оцінювання результатів навчання, шкалу оцінювання, тематичний план дисципліни, вказівки та вимоги до виконання контрольної роботи, завдання до контрольних робіт з добіркою літератури, питання до заліку і перелік літератури з дисципліни.

Основна мета методичних вказівок – сприяння кращому вивченню теоретичного матеріалу зазначеного курсу, розвитку самостійності і критичного мислення при вивченні дисципліни. Виконання контрольної роботи дозволяє засвоїти і закріпити знання із зазначеної дисципліни.

Видання призначене здобувачам заочної форми навчання другого (магістерського) рівня вищої освіти інженерно-педагогічних спеціальностей.

УДК 37.014:34(075.5)

ЗМІСТ

1. Вступ	4
2 Мета та завдання навчальної дисципліни	5
3. Критерії оцінювання результатів навчання	6
4. Програма навчальної дисципліни	7
5. Право на освіту. Введення в дисципліну	10
6. Вказівки та основні вимоги до виконання контрольних робіт	23
7. Завдання для виконання контрольних робіт	
Розділ 1. Основні нормативно-правові положення діяльності в освіті	
Варіант 1. Освіта як соціальний інститут.....	26
Варіант 2. Освітнє право України.....	27
Варіант 3. Правові основи професійно-педагогічної діяльності.....	29
Варіант 4. Закон України «Про освіту».....	31
Варіант 5. Організація основних видів діяльності у закладах освіти (нормативно-правове забезпечення).....	32
Варіант 6. Дошкільна та шкільна освіта України.....	33
Варіант 7. Професійно-технічна та вища освіта України.....	34
Варіант 8. Регулювання трудових відносин в освіті.....	35
Варіант 9. Правовий захист інтелектуальної власності, авторського та суміжних прав педагогічних та науково-педагогічних працівників освіти.....	36
Варіант 10. Права та обов'язки учасників освітнього процесу.....	37
8. Питання до заліку	39
9. Нормативно-правова база	42
10. Перелік літератури	46

1. ВСТУП

Згідно із Законом України «Про освіту», освіта – це основа інтелектуального, культурного, духовного, соціального, економічного розвитку суспільства і держави. Україна визнає освіту пріоритетною сферою соціально-економічного, духовного і культурного розвитку суспільства. Одними з основних принципів освіти є гуманізм, демократизм, пріоритетність загальнолюдських духовних цінностей; органічний зв'язок із світовою та національною історією, культурою, традиціями.

З метою підвищення конкурентоспроможності нашої освіти необхідно реформувати її за лекалами ринку. Актуальною для України на даному етапі є глибока та всебічна модернізація освіти з виділення необхідних для цього ресурсів та створенням механізмів їх ефективного впровадження. При цьому особливо значним є перехід країни на євроінтеграційний шлях розвитку. Для успішного здійснення процесів модернізації освітньої сфери, важливого значення набуває правове регулювання цієї сфери, яке стає дійсним інструментом розвитку вітчизняної освіти.

Вища школа, що здійснює професійну підготовку, є завершальним етапом процесу формування світоглядно-правових установок особистості (світосприйняття, світорозуміння, світовідношення). Навчання у закладі вищої освіти – це момент, коли молода людина здійснює вибір смислу життя у відповідності з моральними та естетичними ідеалами. Відповідні організації, ефективне управління цим процесом, форми і методи естетичного впливу на особистість, використання естетичних надбань педагогіки вищої школи України і розвинутих країн, можуть суттєво змінити ситуацію.

У методичних вказівках викладено програму курсу, завдання для виконання контрольних робіт, питання до заліку, нормативно-правова база освітньої сфери та список літератури, що допоможе здобувачам повинні виконувати всі види робіт з цієї дисципліни.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета: вивчення навчальної дисципліни є сформувати у майбутніх фахівців правову культуру, навчити самостійному юридичному мисленню, виробити навички застосування теоретичних знань на практиці – повсякденному житті та професійній діяльності.

Завдання:

- сформувати знання про особливості законодавчого регулювання системи освіти в Україні;
- розкрити особливості управління у сфері освіти;
- сформувати знання про механізми забезпечення якості освіти, зокрема про сутність і роль державних стандартів освіти;
- забезпечити знаннями щодо законодавчої бази прийому до вищих навчальних закладів та працевлаштування випускників, регулювання.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- основні положення таких нормативно-правових актів як Закон України «Про освіту», ЗУ «Про вищу освіту» та інші;
- основні положення груп нормативно-правових актів щодо акредитації та ліцензування закладів освіти та освітніх послуг;
- особливості найму та звільнення працівників у галузі освіти,
- основні положення щодо прав та обов'язків осіб на яких спрямована діяльність закладів освіти тощо;

вміти:

- належним чином застосовувати у практичній діяльності юридичні терміни «освітньо-кваліфікаційний рівень», «освітній рівень», «науково-педагогічний працівник», «вища освіта» тощо;
- провести правовий аналіз нормативно-правових актів, які регулюють відносини у сфері освіти;
- аналізувати практичну діяльність фахівців та посадових осіб закладів освіти з точки зору належного застосування правових норм у повсякденній професійній діяльності.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Якісні критерії оцінювання результатів навчання
90-100 балів («Відмінно»)	Здобувач/здобувачка демонструє високий рівень володіння теоретичним матеріалом, засвоєно матеріал в повному обсязі, вміє його застосовувати для вирішення практичних питань. Володіє термінами, логічно та послідовно викладає матеріал.
70-89 балів («Добре»)	Здобувач/здобувачка демонструє достатньо високий рівень володіння теоретичним матеріалом, але допускає окремі незначні помилки при логічному викладенні матеріалу, що, тим не менш, дозволяє вільно користуватися надбаними навичками на практиці, приймати відповідні рішення. Завдання-рішення приймаються з незначними помилками
50-69 балів («Задовільно»)	Здобувач/здобувачка демонструє засвоєння теоретичного матеріалу, але має неточності в розумінні окремих тем та питань, що ускладнює пошук вірних відповідей при прийнятті рішень-завдань. Допускає окремі помилки у визначенні термінів.
0-49 балів («Незадовільно»)	Теоретичний зміст курсу не засвоєно, практичні навички відсутні.

4. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№	Види робіт здобувача	Оцінка
1.	Робота на лекціях (конспект лекцій)	0-5
2.	Доповіді на практичних заняттях	0-35
3.	Активна робота на практичних заняттях (доповнення до доповідей на практичних заняття)	0-10
4.	Написання реферату для денної форми навчання. Виконання контрольної роботи для заочної форми навчання.	0-10 0-10
5.	Складання заліку	0-40
	Всього за навчальну дисципліну	0-100

4. ПРОГРАМА КУРСУ

Розділ 1. Основні нормативно-правові положення діяльності в освіті

Тема 1. Освіта як соціальний інститут

Основні значення поняття «освіта». Роль освіти у житті постіндустріального інформаційного суспільства.

Історичний розвиток права на освіту на українських теренах.

Право на освіту у системі прав людини. Ознаки та складові права на освіту. Гарантії права на освіту та принципи освітнього права.

Основні принципи побудови системи освіти в Україні.

Тема 2. Освітнє право України

Поняття та явище освітнього права і освітянського законодавства.

Правовий статус освіти в Україні. Конституційні засади реалізації освітньої функції держави. Норми Конституції України, які поширюються на учасників навчально-виховного процесу в освіті.

Державна політика у галузі освіти, її інструменти. Державно-громадське управління освітою.

Юридичні особливості освітніх послуг. Правове регулювання освіти в Україні. Кодекси України, норми яких впливають на регулювання системи освіти (Кодекс України про адміністративні правопорушення, Трудовий, Цивільний, Кримінальний, Сімейний, тощо).

Тема 3. Правові основи професійно-педагогічної діяльності

Правовідносини у галузі освіти як предмет освітянського права. Академічні свободи учасників освітніх правовідносин.

Управління у сфері освіти.

Міжнародне право на освіту та його вплив на формування державної політики в галузі освіти України.

Основи Болонського процесу.

Тема 4. Закон України «Про освіту»

Зміст освіти і державні стандарти. Стандарти освітньої діяльності.

Ліцензування освітньої діяльності. Акредитація закладів освіти.

Легітимація діяльності суб'єктів, які надають послуги у сфері освіти.

Інфраструктура освіти.

Види здобуття освіти. Форми здобуття освіти.

Тема 5. Організація основних видів діяльності в закладах освіти (нормативно-правове забезпечення)

Структура освіти в Україні. Основні напрями діяльності в освіті (підготовка фахівців, підготовка, атестація ПК, ПП кадрів, науково-дослідна

робота, видавнича, фінансово-господарська, виробничо-комерційна діяльність, зовнішні зв'язки тощо).

Забезпечення якості освіти. Роль Українського центру оцінювання якості освіти. Документи про освіту.

Особливості діяльності навчальних закладів. Основні види діяльності закладів освіти: навчальна, виховна, наукова, методична, інформаційна. Науково-методичне забезпечення освіти.

Забезпечення безпечних і нешкідливих умов навчання, праці та виховання. Психологічна служба в системі освіти. Соціально-педагогічний патронаж в системі освіти. Медичне обслуговування у системі освіти.

Тема 6. Дошкільна та середня освіта України

Дошкільна освіта. Мета, завдання та характеристика дошкільної освіти. Цикли дошкільної освіти. Якості, які повинні бути сформовані у дошкільнят.

Середня освіта. Рівні середньої освіти їх мета, завдання та характеристика. Інтеграція осіб з особливими потребами в загальноосвітній простір та інклюзивне навчання. Освіта для особливо обдарованих дітей. Здібності й уміння, які повинні бути набуті у особою за час навчання у школі.

Позашкільна освіта. Мета освіти. Навчальні заклади та їх характеристика.

Зовнішнє незалежне оцінювання результатів навчання. Стадії та процедури ЗНО.

Тема 7. Професійно-технічна та вища освіта України

Професійно-технічна освіта. Мета, склад та функції професійної освіти.

Вища освіта. Завдання вищої освіти. Рівні та ступені вищої освіти. Пізнавальна самостійність здобувачів вищої освіти. Наукова діяльність у системі вищої освіти.

Форми навчального процесу та види навчальних занять.

Неперервна освіта як складова навчання впродовж життя. Закономірності та чинники корекції ціннісних та професійних орієнтацій системи післядипломної освіти. Заклади післядипломної освіти та їх функції. Самоосвіта. Освіта осіб з особливими освітніми потребами.

Тема 8. Регулювання трудових відносин в освіті

Загальні положення щодо регулювання трудових відносин в освіті. Колективний трудовий договір (КТД). Індивідуальний трудовий договір, контрактна та інша форми. Забезпечення зайнятості звільнених працівників. Трудові спори та конфлікти.

Професійний розвиток педагогічних та науково-педагогічних працівників. Державна сертифікація педагогічних працівників.

Оплата праці педагогічних і науково-педагогічних працівників. Робочий час педагогічних і науково-педагогічних працівників. Оплата праці педагогічних і науково-педагогічних працівників). Час відпочинку - вихідні, святкові, відпустка (основна, додаткова, творча). Нормування праці, порядок обчислення трудового навантаження педагогічним працівникам. Пільги для

працівників, які поєднують роботу з навчанням.

Громадські організації та угруповання. Трудовий колектив. Порядок державного контролю за дотриманням трудового законодавства в освіті.

Тема 9. Правовий захист інтелектуальної власності, авторського та суміжних прав педагогічних і науково-педагогічних працівників освіти

Визначення поняття інтелектуальної діяльності та власності в освіті. Закон України «Про авторське право та суміжні права». Загальні засади щодо порядку державної реєстрації авторського права та договорів, які стосуються права автора на твір.

Суб'єкти авторського права. Заявник, заявка, державне мито, авторське свідоцтво, твори, державна реєстрація.

Документи, необхідні для реєстрації авторського права та договору, який стосується права автора на твір. Вимоги до оформлення матеріальної форми творів різного виду.

Порядок розгляду заявки щодо реєстрації авторського права і договору. Ведення Державного реєстру, свідоцтво про реєстрацію авторського права та Державна реєстрація договорів. Зміст запису у Державній реєстрації. Зміни у державній реєстрації. Видача свідоцтв. Видача рішення про реєстрацію договору.

Порядок розв'язання спорів щодо авторського права та договору. Розміри та порядок сплати державних зборів (мито). Авторське право не поширюється на ідеї, процеси, методи діяльності, математичні концепції.

Тема 10. Права та обов'язки учасників освітнього процесу

Права і обов'язки осіб, які навчаються. Гарантії держави особам, які навчаються.

Права і обов'язки батьків та осіб, які їх замінюють.

Права і обов'язки педагогічних і науково-педагогічних працівників. Державні гарантії особам, які навчають. Загальні вимоги до осіб, які навчають. Педагогічна деонтологія. Професійна етика та правова компетентність вчителя.

Порядок захисту прав учасників навчально-виховного процесу. Правове регулювання надання соціальної допомоги та здійснення соціального захисту. Державне соціальне страхування. Види обов'язкового загальнодержавного страхування. Види соціальної спеціальної і додаткової допомоги та соціальних послуг, що надається державою: дітям, сім'ям, працівникам освіти.

Тема 11. Основи освітнього права зарубіжних країн

Освітнє законодавство та система освіти у США.

Освітнє законодавство та система освіти Франції.

Освітнє законодавство та система освіти Німеччини.

Освітнє законодавство та система освіти Японії.

5. ПРАВО НА ОСВІТУ

Введення в дисципліну

§ 1. Завдання реформування змісту освіти

Освіта і виховання є важливими чинниками становлення України як демократичної і правової держави. Перебудову системи освіти в Україні розпочато за складних соціально-політичних та економічних умов.

Державною гарантією права громадян на освіту є той факт, що нині в Україні діють заклади загальної середньої освіти, професійно-технічні заклади, заклади вищої освіти державної, комунальної та інших форм власності. Крім того, створено значну кількість шкіл, ліцеїв, гімназій, коледжів приватними особами, установами, організаціями тощо. У державних і недержавних загальноосвітніх закладах чимало класів, груп, а то й шкіл з поглибленим вивченням різних предметів (іноземної мови, математики, права та ін.).

Освіта - це основа інтелектуального, культурного, духовного, соціального, економічного розвитку суспільства і держави. Мета освіти - всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, розвиток її талантів, розумових і фізичних здібностей та утвердження гуманізму, взаємоповаги між націями і народами, виховання високих моральних якостей. Розвиток у державі системи освіти є свідченням духовного і соціального прогресу суспільства. Але щоб цей процес був ефективним, необхідно аби члени суспільства мали потребу і можливість здобути відповідну освіту.

Законодавство України про освіту базується на Конституції України, Законах України: «Про освіту», «Про дошкільну освіту», «Про професійно-технічну освіту», «Про загальну середню освіту» «Про вищу освіту», та інших законодавчих актах.

§ 2. Конституційне закріплення права на освіту

Право на освіту (ст. 53) є одним з основних соціальних і культурних прав громадян, закріплених Конституцією України. Це право має кожен громадянин незалежно від соціального походження, національності, політичних, релігійних та інших переконань, статі, майнового стану та інших ознак. У Конституції закріплюється, що повна загальна середня освіта є обов'язковою. Держава має забезпечувати доступність і безоплатність дошкільної, повної загальної середньої, Отже, створюються умови для вибору профілю навчання. Держава надає низку пільг і переваг тим, хто навчається: учням, студентам, аспірантам.

Конституція гарантує широкі можливості для здобуття освіти громадянам, які належать до національних меншин: право на навчання рідною мовою чи на вивчення рідної мови у державних і комунальних навчальних закладах або через національні культурні товариства.

Обов'язковість повної загальної середньої освіти, закріпленої в Конституції України, слід розуміти як обов'язок кожного громадянина України отримати загальну середню освіту.

§ 3. Закон України «Про освіту»

Завданням законодавства України про освіту є регулювання суспільних відносин у галузі навчання, виховання, професійної, наукової, загальнокультурної підготовки громадян України.

Принципами освіти в Україні визначаються:

— рівність умов кожної людини для реалізації її здібностей, таланту, всебічного розвитку;

— гуманізм, демократизм, пріоритетність загальнолюдських духовних цінностей;

— незалежність освіти від політичних партій;

— інтеграція з наукою і виробництвом;

— взаємозв'язок з освітою інших країн;

— єдність і наступність системи освіти;

— безперервність і різноманітність освіти; поєднання державного управління і громадського самоврядування в освіті та ін.

Законом України «Про освіту» встановлюється, що Україна визначає освіту пріоритетною сферою соціально-економічного, духовного і культурного розвитку суспільства.

§ 4. Система та рівні освіти в Україні. Типи загальноосвітніх закладів згідно із Законом України «Про освіту»

Система освіти складається із закладів освіти, наукових, науково-методичних установ, науково-виробничих підприємств, державних і місцевих органів управління освітою та самоврядування в галузі освіти.

Структура освіти включає:

- дошкільну освіту;
- повну загальну середню освіту;
- позашкільну освіту;
- базову професійну освіту;
- вищу професійну освіту;
- вищу освіту;
- освіту дорослих, у тому числі післядипломну освіту.

Формальна освіта здобувається на таких рівнях освіти:

- дошкільна освіта, яка відповідає нульовому рівню Національної рамки кваліфікацій;
- початкова освіта, яка відповідає першому рівню Національної рамки кваліфікацій;
- базова середня освіта, яка відповідає другому рівню Національної рамки кваліфікацій;
- профільна середня освіта, яка відповідає третьому рівню Національної рамки кваліфікацій;
- базова професійна освіта, яка відповідає другому-четвертому рівню Національної рамки кваліфікацій;
- вища професійна освіта, яка відповідає першому підрівню п'ятого рівня Національної рамки кваліфікацій;
- початковий рівень (короткий цикл) вищої освіти, який відповідає другому підрівню п'ятого рівня Національної рамки кваліфікацій;
- перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, який відповідає шостому рівню Національної рамки кваліфікацій;

- другий (магістерський) рівень вищої освіти, який відповідає сьомому рівню Національної рамки кваліфікацій;
- третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти, який відповідає восьмому рівню Національної рамки кваліфікацій;
- науковий рівень вищої освіти, який відповідає дев'ятому рівню Національної рамки кваліфікацій.

Відповідно до Закону України «Про освіту» в Україні встановлюються такі типи навчальних закладів системи загальної середньої освіти:

I ступінь — початкова освіта з терміном навчання 4 роки;

II ступінь — базова середня освіта з терміном навчання 5 років;

III ступінь — профільна середня освіта, як правило, з професійним спрямуванням з терміном навчання 3 роки.

Загальноосвітні навчальні заклади є юридичними особами. За своїми організаційно-правовими формами вони можуть бути державної, комунальної та приватної форми власності. Загальноосвітній навчальний заклад на основі положення про загальноосвітній навчальний заклад розробляє свій статут, який затверджується власником (для державних і комунальних навчальних закладів - відповідним органом управління освітою) та реєструється місцевим органом виконавчої влади або органом місцевого самоврядування.

Навчально-виховний процес у загальноосвітніх навчальних закладах здійснюється за груповою та індивідуальною формами навчання. Бажаючим надається право і створюються умови для прискореного закінчення школи, складання іспитів екстерном. Навчання незалежно від форм власності навчальних закладів має відповідати вимогам державного стандарту.

У загальноосвітніх навчальних закладах забороняється створення і діяльність воєнізованих формувань, організаційних структур політичних партій, а також релігійних організацій.

Мовою навчання у державних і комунальних навчальних закладах України є українська мова. Відповідно до положень Конституції, зокрема ч. 5 ст. 53, та законів України в навчальному процесі можуть також застосовуватися та вивчатися мови національних меншин.

§ 5. Закон України «Про вищу освіту». Освітні рівні вищої освіти

Закон України «Про вищу освіту» регулює суспільні відносини у галузі навчання, виховання, професійної підготовки громадян України. Він установлює правові, організаційні, фінансові та інші основи діяльності системи вищої освіти, створює умови для самореалізації особистості, забезпечення потреб суспільства і держави у кваліфікованих фахівцях.

Відповідно до форм власності, на яких засновуються вищі навчальні заклади, їх поділяють на:

- вищі навчальні заклади державної форми власності - засновуються державою, фінансуються з державного бюджету і підпорядковуються відповідному центральному органу виконавчої влади;
- вищі навчальні заклади - перебувають у власності Автономної Республіки Крим, фінансуються з бюджету Автономної Республіки Крим і підпорядковуються органам влади автономії;
- вищі навчальні заклади комунальної форми власності — засновуються місцевими органами влади, фінансуються з місцевого бюджету і підпорядковуються місцевим органам влади;
- вищі навчальні заклади приватної форми власності - засновуються на приватній власності і підпорядковуються власнику (власникам).

Держава здійснює ліцензування та акредитацію вищих навчальних закладів всіх форм власності.

Ліцензування - це процедура визнання спроможності вищого навчального закладу розпочати освітню діяльність, пов'язану із здобуттям вищої освіти. При цьому враховуються наявність матеріально-технічної бази (приміщення для занять, бібліотеки, комп'ютерні кабінети), наявність і кваліфікація педагогічних кадрів та ін.

Акредитація - це процедура надання вищому навчальному закладу права провадити освітню діяльність, пов'язану із здобуттям вищої освіти певного рівня кваліфікації, відповідно до вимог стандартів вищої освіти.

Стандартами вищої освіти є сукупність норм, які визначають зміст вищої освіти, терміни навчання та засоби визначення якості вищої освіти. Стандарти вищої освіти є основою оцінки якості вищої освіти та професійної підготовки.

Стандарт вищої освіти визначає такі вимоги до освітньої програми:

- 1) обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти;
- 2) перелік компетентностей випускника;
- 3) нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання;
- 4) форми атестації здобувачів вищої освіти;
- 5) вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти;
- 6) вимоги професійних стандартів (у разі їх наявності).

Класифікація вишів:

- університети (універсальні навчальні заклади);
- інститути та академії (галузеві навчальні заклади);
- коледжі (де готують спеціалістів до рівня молодшого бакалавра чи бакалавра).

Підготовка фахівців з вищою освітою здійснюється за відповідними освітньо-професійними, освітньо-науковими, науковими програмами на таких рівнях вищої освіти:

- початковий рівень (короткий цикл) вищої освіти;
- перший (бакалаврський) рівень;
- другий (магістерський) рівень;
- третій (освітньо-науковий) рівень;
- науковий рівень.

Здобуття вищої освіти на кожному рівні вищої освіти передбачає успішне виконання особою відповідної освітньої (освітньо-професійної чи освітньо-

наукової) або наукової програми, що є підставою для присудження відповідного ступеня вищої освіти:

- 1) молодший бакалавр;
- 2) бакалавр;
- 3) магістр;
- 4) доктор філософії;
- 5) доктор наук.

Громадяни України мають право безоплатно здобувати вищу освіту в державних і комунальних вищих навчальних закладах на конкурсній основі, якщо певний освітньо-кваліфікаційний рівень громадянин здобуває вперше. Вони вільні у виборі форми здобуття вищої освіти, вищого навчального закладу, напряму підготовки і спеціальності.

Іноземці та особи без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах, мають право на здобуття вищої освіти, крім права на здобуття вищої освіти за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів України. Інше правило може бути встановлено міжнародними договорами.

§ 6. Учасники навчально-виховного процесу. Права та обов'язки учнів

Закон України «Про освіту» визначає, що учасниками навчально-виховного процесу є:

- вихованці, учні, студенти, курсанти, слухачі, стажисти, клінічні ординатори, аспіранти, докторанти;
- керівні, педагогічні, наукові, науково-педагогічні працівники, спеціалісти;
- батьки або особи, які їх замінюють, батьки - вихователі дитячих будинків сімейного типу;
- представники підприємств, установ, кооперативних, громадських організацій, які беруть участь у навчально-виховній роботі.

Учням та іншим учасникам навчально-виховного процесу, що навчаються, державою гарантується право на:

- навчання, вибір закладу освіти, форми навчання тощо;
- користування навчальною, науковою, виробничою, культурною, спортивною, побутовою, оздоровчою базою закладу освіти;
- доступ до інформації з усіх галузей знань;
- участь у науково-дослідній діяльності, конференціях, олімпіадах, виставках, конкурсах;
- безпечні й нешкідливі умови навчання та праці, трудову діяльність у встановленому порядку в позаурочний час;
- участь у громадському самоврядуванні, вирішенні питань удосконалення навчально-виховного процесу, науково-дослідної роботи, призначення стипендій, організації дозвілля, побуту тощо;
- участь в об'єднанні громадян.

Користуючись зазначеними вище правами, кожен з учнів повинен пам'ятати і про свої обов'язки, а саме:

- додержуватися законодавства, моральних, етичних норм;
- систематично й глибоко оволодівати знаннями, практичними навиками, професійною майстерністю, підвищувати загальний культурний

рівень;

— дотримуватися статуту та правил внутрішнього розпорядку закладу освіти;

— бережно ставитися до природи, тваринного і рослинного світу.

Законодавством, положеннями, статутами тощо можуть встановлюватися й інші обов'язки осіб, які навчаються.

Учні та інші особи, які навчаються, повинні також пам'ятати, що кожен зобов'язаний неухильно дотримуватися Конституції, не посягати на права і свободи, честь і гідність інших людей, що незнання законів не звільняє від юридичної відповідальності.

Слід наголосити, що основним правом і обов'язком учнів, а також інших осіб, що навчаються, є набування знань. Наш мудрий мислитель Григорій Сковорода заповідав: «З усіх скарбів знання - найкращий. Його не можна ні вкрасти, ні загубити, ні знищити».

§ 7. Управління освітою

В Україні для управління освітою створюється система державних органів управління та органи громадського самоврядування, які діють у межах повноважень, визначених законодавством.

Управління у сфері вищої освіти у межах своїх повноважень здійснюється:

- 1) Кабінетом Міністрів України;
- 2) центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки;
- 3) галузевими державними органами, до сфери управління яких належать вищі навчальні заклади;
- 4) органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування, до сфери управління яких належать вищі навчальні заклади;
- 5) Національною академією наук України та національними галузевими академіями наук;
- 6) засновниками вищих навчальних закладів;
- 7) органами громадського самоврядування у сфері вищої освіти і науки;
- 8) Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Міністерство освіти і науки України є головним (провідним) органом державної виконавчої влади, який здійснює керівництво у сфері освіти. Міністерство:

- бере участь у визначенні державної політики в галузі освіти, науки, професійної підготовки кадрів, розробляє програми розвитку освіти;
- установлює державні стандарти знань з кожного предмета та здійснює контроль за додержанням цих стандартів;
- проводить акредитацію вищих і професійно-технічних закладів освіти незалежно від форм власності, видає їм ліцензії, сертифікати;
- розробляє умови прийому до закладів освіти;
- забезпечує випуск підручників, посібників, методичної літератури;
- організовує атестацію педагогічних і науково-педагогічних працівників;

— здійснює керівництво державними закладами освіти тощо.

Місцеві органи державної виконавчої влади та органи місцевого самоврядування здійснюють державну політику в галузі освіти в межах своєї компетенції.

Органами громадського самоврядування в освіті є:

— загальні збори (конференція) колективу закладу освіти;

— районна, міська, обласна конференції педагогічних працівників, з'їзд працівників освіти Автономної Республіки Крим;

— Всеукраїнський з'їзд працівників освіти.

Органи громадського самоврядування в освіті вносять пропозиції щодо формування державної політики в галузі освіти, вирішують у межах своїх повноважень питання навчально-виховної, науково-дослідної, методичної, економічної і фінансово-господарської діяльності. Самоврядування закладів освіти передбачає їх право на:

— самостійне планування роботи, вирішення питань навчально-виховної, науково-дослідної, методичної, економічної і фінансово-господарської, діяльності;

— участь у формуванні планів прийому учнів, студентів, слухачів;

— прийняття на роботу педагогічних, науково-педагогічних та інших працівників тощо.

Статутами окремих шкіл передбачено створення органів учнівського самоврядування: учнівських комітетів, рад старост класів, учнівських рад, учнівських зборів тощо, яким надаються відповідні повноваження органом учнівського самоврядування.

§ 8. Правовий статус навчально-виховних закладів

Правовий статус (правове положення навчально-виховного закладу) - це сукупність його прав і обов'язків. Відповідно до Закону України «Про освіту» заклади освіти створюються органами державної виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями та громадянами відповідно до соціально-економічних, національних, культурно-освітніх потреб у них за наявності необхідної матеріально-технічної, науково-методичної бази та педагогічних кадрів.

Діяльність закладів освіти, як правило, розпочинається за наявності ліцензії.

Заклад освіти повинен мати власну назву, в якій обов'язково вказуються його тип (дитячий садок, школа, гімназія, ліцей, коледж, інститут, академія, університет тощо) та організаційно-правова форма. Структура, організація навчального процесу, управління закладом освіти, його майно, фінансово-господарська діяльність тощо визначаються в статуті або положенні.

Статут навчально-виховного закладу затверджується його керівним органом і реєструється місцевим органом державної виконавчої влади. З моменту реєстрації статуту навчально-виховний заклад визнається юридичною особою.

6. ВКАЗІВКИ ТА ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Студенти повинні виконати одну контрольну роботу. Тему контрольної роботи студенти вибирають самостійно відповідно до номеру шифру (див. у списку студентів з шифрами, що додається у Moodle – розділ контрольна робота). Номер завдання визначається крайньою цифрою шифру. Наприклад, номер 138. Це означає, що студент може вибрати один з варіантів завдання під номером 8.

Таблиця для вибору теми контрольної роботи

Крайня цифра шифру	Номер теми реферату
1	1
2	2
3	3
4	4
5	5
6	6
7	7
8	8
9	9
10	10

Процес підготовки до написання контрольної роботи містить у собі наступні етапи:

1. Вибір варіанту контрольної роботи.
2. Вивчення спеціальної літератури за завданнями теми контрольної роботи.
4. Добір і вивчення додаткових джерел та інформації згідно завдань обраної теми.
5. Написання тексту контрольної роботи.
6. Оформлення контрольної роботи і списку джерел інформації.
7. Самокритична оцінка змісту і виправлення помилок.
8. Співбесіда з викладачем згідно теми і завдань контрольної.

Оформлення контрольної роботи.

1. Титульна сторінка.
2. Номер варіанту.
Тема контрольної роботи.
Завдання контрольної роботи.
3. Повні відповіді на кожне завдання контрольної роботи (наприкінці відповіді на кожне завдання теми необхідно написати висновки слід одним-двома абзацами підкреслити, що найважливішого було викладено).
4. Список використаних джерел.

При викладі цитат, основних авторських ідей, відображенні творчого доробку певного автора, слід обов'язково посилатися на літературне джерело за зразком: [12, с. 44], де 12 – номер джерела за списком використаної до контрольної роботи літератури, с. 44 – номер сторінки у цьому джерелі.

Приклад підпису титульної сторінки контрольної роботи:

*Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Бахмутський навчально-науковий професійно-педагогічний інститут
Кафедра освітніх технологій та охорони праці*

*Контрольна робота
з дисципліни: «Нормативно-правове забезпечення професійної діяльності»
студента I курсу
групи БЗ- К24мг
шифр 125
Іванова Степана Васильовича*

Викладач: Богданова Н.Г.

*Харків
рік*

До списку використаних джерел включають публікації, звертаючи особливу увагу на публікації останніх 5-10 років, Інтернет-ресурси і роботи останнього року. Список використаної літератури складає до 10 джерел.

Зразок оформлення списку джерел:

1. **Конституція України** (із змінами) [Електронний ресурс] : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/page4>
2. Борисова З.О. Основи релігієзнавства: Навчально-методичний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури. 2006. – 288 с.
3. Дмитрієнко І. В., Дмитрієнко Ю. М. Бодинаміка української правової свідомості та культури / Ю. Н. Дмитрієнко // Форум права. - 2011. - № 4. - С. 192-200 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.nbuu.gov.ua/e-journals/FP/2011-3/11djncik.pdf>.
4. Швачка В. Ю. Правовий нігілізм у контексті правової соціалізації особистості. Актуальні проблеми держави і права. 2005. Вип. 24. С. 374–383.
5. Юридичний словник-довідник / за ред. Ю. С. Шемшученка. Київ: Феміна, 1996. 696 с.

Обсяг контрольної роботи – до 15-20 арк. друкованого тексту за параметрами: шрифт Times New Roman, 14 кегль, міжрядковий інтервал – 1,0; всі поля – 2,0 см, абзац – 1,25 см, у тексті інтервали не робити (1 інтервал робити між розділами), розташування тексту відповідей на ширину сторінки.

Виконану контрольну роботу студент надсилає за місяць до початку сесії для рецензування, яке викладач повинен зробити протягом тижня. При задовільній оцінці роботи з усуненнями притаманних їй помилок, студент повинен пройти співбесіду з викладачем-рецензентом для захисту своєї контрольної роботи.

Рецензування та оцінювання контрольної роботи проходить, спираючись на такі критерії:

1. *Відповідність темі змісту контрольної роботи.*
2. *Глибина і повнота розкриття питань теми контрольної роботи.*
3. *Термінологічна чіткість і викладання цитат.*
4. *Рівень навичок самостійної роботи з науковою літературою та вміння її критично аналізувати.*
5. *Власне бачення проблеми автором, самостійний, творчий характер роботи.*
6. *Правильне оформлення контрольної роботи, викладення цитат і списку використаних джерел.*

Оцінюється самостійна робота з написання і повних відповідей на всі завдання теми, оформлення контрольної роботи та результатів співбесіди викладача зі студентом по темі завдань контрольної роботи у *межах 10 балів*.

У випадку негативного відгуку, контрольна робота повертається для остаточної переробки. У цьому випадку новий текст роботи або старий текст з необхідними доповненнями та поміткою «повторно» знову надсилається на рецензування.

6. ЗАВДАННЯ ДЛЯ ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Розділ 1. Основні нормативно-правові положення діяльності в освіті

Варіант 1. Освіта як соціальний інститут (2 год.)

1. Основні значення поняття «освіта». Роль освіти у житті постіндустріального інформаційного суспільства.
2. Історичний розвиток права на освіту на українських теренах.
3. Право на освіту у системі прав людини. Ознаки та складові права на освіту. Гарантії права на освіту та принципи освітнього права.
4. Основні принципи побудови системи освіти в Україні.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Адміністративне право : підручник / Ю. П. Битяк (кер. авт. кол.), В. М. Гаращук, В. В. Богущкий та ін.; за заг. ред. Ю. П. Битяка, В. М. Гаращука, В. В. Зуй – Х. : Право, 2010. – 624 с.
2. Андрусишин, Б. Освітнє право України: шляхи та перспективи розвитку / Б. Андрусишин // Освіта. – 2011. – № 5-6 (26січ.-2лют.). – С. 8. – Закінчення. Поч. див.: № 50, 51-52 за 2010 р.
3. Бушман І. О. Система освіти як засіб модернізації української культури. – Дис... канд. філос. наук: за спеціальністю: 09.00.10; Захищена 24.02.2005. – К.: ІВО АПН України, 2006. – 151 с.
4. Василюк А., Пахоцінський Р., Яковець Н. Сучасні освітні системи: Навчальний посібник. – Ніжин: Редакційно-видавничий відділ НДПУ, 2002. – 139 с.
5. Жилияєв, І. Особливості сучасного правового забезпечення модернізації освіти України] / І. Жилияєв // Віче. – 2009. – № 3. – С. 26–28.
6. Законодавчі та нормативні акти про освіту в Україні. Т. 6 / Ін-т упр. та менедж. ; Укр. асоц. спожив. ; уклад. В. Г. Небабін. – К., 2000. – 461 с.
7. Іваній О.М. Освітнє право України: навчальний посібник. – Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2015. – 298 с.
8. Огаренко, Є. Правове регулювання державного контролю за діяльністю вищих навчальних закладів в Україні / Є. Огаренко // Підприємництво, госп-во і право. – 2009. - № 9. – С. 67–71.
9. Освітнє право: конспект лекцій / [авт. кол.: В. В. Астахов, К. В. Астахова (мол.), О. Л. Войно-Данчишина та ін.]; за заг. ред. В. В. Астахова; Міжнар. фонд «Відродження». – Х. : Вид-во НУА, 2011. – 144 с.
10. Пальчиков В.І. Правові проблеми вдосконалення організації діяльності та управління у сфері освіти : Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук : 12.00.07. – Київ, 2005. – 158 с.
11. Дробноход М. Про реформування освітньої галузі України в контексті проблем і тенденцій розвитку глобалізованого світу / М. Дробноход // Освіта і упр. – 2010. - № 4. – С. 7-17.

Варіант 2. Освітнє право України (2 год.)

1. Поняття та явище освітнього права і освітянського законодавства.
2. Правовий статус освіти в Україні. Конституційні засади реалізації освітньої функції держави. Норми Конституції України, які поширюються на учасників навчально-виховного процесу в освіті.
3. Державна політика у галузі освіти, її інструменти. Державно-громадське управління освітою.
4. Юридичні особливості освітніх послуг. Правове регулювання освіти в Україні. Кодекси України, норми яких впливають на регулювання системи освіти (Кодекс України про адміністративні правопорушення, Трудовий, Цивільний, Кримінальний, Сімейний, тощо).

ЛІТЕРАТУРА:

1. Андрусишин, Б. Освітнє право України: проблеми та перспективи / Б. Андрусишин // Юрид. журн. – 2011. – № 1. – С. 91–100.
2. Барабаш Ю.Г. Основи внутрішкільного управління / Ю.Г. Барабаш. – Луцьк : РВВ Волинський націон. ун-т. ім. Лесі Українки «Вежа», 2009. – 440 с. 3. Беляєва, О. П. Право на освіту / О. П. Беляєва // Історія та правознав. – 2010. – № 10 (квіт.). – С. 19–20.
3. Валєєв Р.Г. Освітнє право України: навч. посібник. – Луганськ: Луганська правова фундація, 2011. – 287с.
4. Волков, В. Європейські стандарти прав людини та юридична освіта в Україні / В. Волков, Л. Дешко // Право України. – 2007. – № 5. – С. 105– 107.
5. Гушуляк, С. В. Правове регулювання відносин у галузі освіти : практ. право, 9 кл. / С. В. Гушуляк // Історія та правознав. – 2011. – № 10 (квіт.). – С. 26.
6. Деревянко, Б. В. Надання освітніх послуг: правовий статус суб'єктів : монографія / Б. В. Деревянко ; МВС України, Донецький юридичний інститут. – Донецьк : Видавничий дім «Кальміус», 2011. – с. 65-70
7. Дзвінчук, Д. Право на освіту. Між деклараціями й практикою / Д. Дзвінчук, Г. Стасюк // Віче. – 2007. – № 11. – С. 29-32.
8. Домаранський, О. Правове забезпечення освіти / О. Домаранський // Освіта України. – 2003. – № 40-41(Зчерв.). – С. 7.
9. Зайчук, В. Нормативно-правове забезпечення освіти в Україні / В. Зайчук // Вища шк. – 2002. – № 2-3. – С. 3–19.
10. Іова В. Ю. Правове виховання та правовий захист учнів : навч.-метод. посіб. / Іова В. Ю., Красномоєць Л. В. – Кам'янець-Подільський : ФОП Сисин О. В., 2009. – 200 с.
11. Лазарєва, Н. Державні послуги у сфері освіти: погляд на питання / Н. Лазарєва // Право України. – 2005. – № 11. – С. 17-20.
12. Мельничук, О. Суб'єктивне право на освіту: поняття, структура, зміст / О. Мельничук // Юрид. Україна. – 2011. – № 6. – С. 4-10.

13. Мельничук, О. Поняття та особливості освітніх правовідносин / О. Мельничук // Юрид. Україна. – 2010. – № 11. – С. 15–19.
14. Мельничук, О. Правосуб'єктивність особи, яка навчається, як учасника освітніх правовідносин / О. Мельничук // Юрид. Україна. – 2010. – № 12. – С. 32–37.
15. Освітнє право : конспект лекцій / [авт. кол.: В. В. Астахов, К. В. Астахова (мол.), О. Л. Войно-Данчишина та ін.] ; за заг. ред. В. В. Астахова ; Нар. укр. акад. ; Міжнар. фонд «Відродження». – Харків : Вид-во НУА, 2011. – 144 с.
16. Основи освітнього права та правове регулювання діяльності навчальних закладів в Україні: навч. посіб. / О.М. Байталюк, О.Б. Німко. – К.: Видавничий дім «Плеяди», 2010. – 71 с.
17. Правові основи управління освітньою діяльністю: навч. посіб. / О.М. Стороженко, О.Б. Німко. – К.: Видавничий дім «Плеяди», 2010. – 55с.
18. Рябенко М.І. Види освітніх правовідносин вчителя //Морська освіта: Всеукраїнський теоретичний і науково-методичний інформаційний журнал. – Вип. 2 (3). – Одеса: Морська освіта, 2006. – С.57-60.
19. Становлення освітнього права в Україні: прогр. та матеріали наук.-практ. семінару, Харків. 4.10.2010р. / М-во освіти та науки України, Харк. облдержадмін., Нар. укр. акад.; (редкол.: В.І. Астахова та ін.). – Х.: Вид-во НУА, 2010. – 124 с.
20. Юринець, Ю. Принципи академічних свобод як запорука демократичності вищої освіти / Ю. Юринець // ЮР. Газета. – 2011. - № 11(15 берез.). – С. 24.

Варіант 3. Правові основи професійно-педагогічної діяльності (2 год.)

1. Правовідносини у галузі освіти як предмет освітянського права. Академічні свободи учасників освітніх правовідносин.
2. Управління у сфері освіти.
3. Міжнародне право на освіту та його вплив на формування державної політики в галузі освіти України.
4. Основи Болонського процесу.

ЗАКОНОДАВСТВО:

Закони України:

1. Конституція України (із змінами) [Електронний ресурс] : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/page4>
2. Про освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 05 вересня 2017 р. № 2145-VIII (із змінами). – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
3. Про дошкільну освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 11 липня 2001 р. № 2628-III (із змінами). – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2628-14>
4. Про загальну середню освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 18 березня 2020 р. № 651-XIV (із змінами). – Режим доступу: <https://zakon.help/law/651-XIV/>
5. Про професійно-технічну освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 10 лютого 1998 р. № 103/98-ВР (із змінами). – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80>
6. Про вищу освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 1 липня 2014 р. № 1556-VII (із змінами). – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

ЛІТЕРАТУРА:

1. Болонський процес у фактах і документах/ Упорядники Степко М.Ф., Болюбаш Я.Я., Шинкарук В.Д., Грубінко В.В., Бабин І.І. Київ-Тернопіль: Економічна думка, 2003. – 52 с.
2. Василюк А. Освітня політика Європейського Союзу / А. Василюк // Шлях освіти – №3. – 2007. – С. 13 – 17.
3. Вища освіта України і Болонський процес: Навч. посібник/ За ред. В.Г. Кременя. Авторський колектив: М.Ф. Степко, Я.Я. Болюбаш, В.Д. Шинкарук, В.В. Грубінко, І.І. Бабина. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2004. – 384с. Гушуляк, С. В. Правове регулювання відносин у галузі освіти : практ. право, 9 кл. / С. В. Гушуляк // Історія та правознав. – 2011. – № 10(квіт.). – С. 26.
4. Державна національна програма «Освіта» («Україна ХХІ століття»). – К.: Райдуга, 1994. – 61 с.
5. Домаранський, О. Правове забезпечення освіти / О. Домаранський // Освіта України. – 2003. – № 40-41 (3черв.). – С. 7.
6. Євген Красняков. Міжнародні нормативно-правові акти про освіту та їхній вплив на формування державної політики в галузі освіти України // Віче № 14 (323), 2012 р., с. 22-26.
7. Європейське освітнє право: навч. посіб./ О.М. Байталюк, М.В. Ворон. – К.: Видавничий дім «Плеяда», 2010 – 59с.
8. Жилияєв І. Особливості сучасного правового забезпечення модернізації освіти України / Ігор Жилияєв // Віче. – 2009. – № 3. – С. 26-28.
9. Журавський В. С., Згуровський М. З. Болонський процес: головні принципи входження в європейський простір вищої освіти. – К.: Політехніка, 2003. – 200 с.
10. Зайчук В. Нормативно – правове забезпечення освіти в Україні / Валентин Зайчук // Вища шк. – 2002.— № 2/3. – С. 3–18.
11. Законодавчі та нормативні акти про освіту в Україні - Т. 6 / Ін-т упр. та менедж. ; Укр. асоц. спожив. ; уклад. В. Г. Небабін. – К., 2000. – 461 с.
12. Законодавчі акти України з питань освіти / Верховна Рада України, Комітет з питань науки і освіти. — К.: Парламент. вид-во, 2004. — 404 с.
13. Монаєнко, А. Нормативно-правова база розвитку освіти та науки в Україні / А. Монаєнко // Право України. – 2007. – № 10. – С. 76–78.
14. Нормативно-правове забезпечення освіти : у 4 ч. – Х. : Видав. гр. «Основа», 2004.
15. Правові основи діяльності вищих навчальних закладів: навч. посіб. / О.М. Стороженко, О.Б. Німко. – К.: Видавничий дім «Плеяда», 2010 – 50 с.
16. Шаповал Р.В. Правове регулювання освіти в Україні [Електронний ресурс] / Р.В. Шаповал // Форум права. – 2011. – №1. – С.1110-1115. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2011_1/11srvovu.pdf

Варіант 4. Закон України «Про освіту» (2 год.)

1. Зміст освіти і державні стандарти. Стандарти освітньої діяльності.
2. Ліцензування освітньої діяльності. Акредитація закладів освіти. Легітимація діяльності суб'єктів, які надають послуги у сфері освіти.
3. Інфраструктура освіти.
4. Види здобуття освіти. Форми здобуття освіти.

ЗАКОНОДАВСТВО:

Закони України:

1. Конституція України (із змінами) [Електронний ресурс] : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/page4>
2. Про освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 05 вересня 2017 р. № 2145-VIII (із змінами). – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
3. Про дошкільну освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 11 липня 2001 р. № 2628-III (із змінами). – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2628-14>
4. Про загальну середню освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 18 березня 2020 р. № 651-XIV (із змінами). – Режим доступу: <https://zakon.help/law/651-XIV/>
5. Про професійно-технічну освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 10 лютого 1998 р. № 103/98-ВР (із змінами). – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80>
6. Про вищу освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 1 липня 2014 р. № 1556-VII (із змінами). – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

Варіант 5. Організація основних видів діяльності у закладах освіти (нормативно-правове забезпечення)
(2 год.)

1. Структура освіти в Україні. Основні напрями діяльності в освіті (підготовка фахівців, підготовка, атестація ПК, ПП кадрів, науково-дослідна робота, видавнича, фінансово-господарська, виробничо-комерційна діяльність, зовнішні зв'язки тощо).
2. Забезпечення якості освіти. Роль Українського центру оцінювання якості освіти. Документи про освіту.
3. Особливості діяльності навчальних закладів. Основні види діяльності закладів освіти: навчальна, виховна, наукова, методична, інформаційна. Науково-методичне забезпечення освіти.
4. Забезпечення безпечних і нешкідливих умов навчання, праці та виховання. Психологічна служба в системі освіти. Соціально-педагогічний патронаж в системі освіти. Медичне обслуговування у системі освіти.

ЗАКОНОДАВСТВО:

Закони України:

1. Конституція України (із змінами) [Електронний ресурс] : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/page4>
2. Про освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 05 вересня 2017 р. № 2145-VIII (із змінами). – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
3. Про дошкільну освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 11 липня 2001 р. № 2628-III (із змінами). – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2628-14>
4. Про загальну середню освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 18 березня 2020 р. № 651-XIV (із змінами). – Режим доступу: <https://zakon.help/law/651-XIV/>
5. Про професійно-технічну освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 10 лютого 1998 р. № 103/98-ВР (із змінами). – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80>
6. Про вищу освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 1 липня 2014 р. № 1556-VII (із змінами). – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

Варіант 6. Дошкільна та середня освіта України (2 год.)

1. Дошкільна освіта. Мета, завдання та характеристика дошкільної освіти. Цикли дошкільної освіти. Якості, які повинні бути сформовані у дошкільнят.
2. Середня освіта. Рівні середньої освіти їх мета, завдання та характеристика. Інтеграція осіб з особливими потребами в загальноосвітній простір та інклюзивне навчання. Освіта для особливо обдарованих дітей. Здібності й уміння, які повинні бути набуті у особою за час навчання у школі.
3. Позашкільна освіта. Мета освіти. Навчальні заклади та їх характеристика.
4. Зовнішнє незалежне оцінювання результатів навчання. Стадії та процедури ЗНО.

ЗАКОНОДАВСТВО:

Закони України:

1. Конституція України (із змінами) [Електронний ресурс] : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/page4>
2. Про освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 05 вересня 2017 р. № 2145-VIII (із змінами). – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
3. Про дошкільну освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 11 липня 2001 р. № 2628-III (із змінами). – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2628-14>
4. Про загальну середню освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 18 березня 2020 р. № 651-XIV (із змінами). – Режим доступу: <https://zakon.help/law/651-XIV/>

ЛІТЕРАТУРА:

1. Александров В. Освітня послуга: суть та моделі якості / В. Александров // Освіта та управління. – 2006. – Т. 9, ч. 1. – С. 156–164.
2. Бабаєвська В.Л. Теоретичні засади формування ринку освітніх послуг / В.Л. Бабаєвська // Економіка, менеджмент, підприємництво : зб. наук. праць. – Луганськ : СНУ ім. В. Даля, 2002. – № 9, ч. (II). – С. 81–87.
3. Деревянко Б. В. Адміністративно-правове регулювання надання послуг у сфері освіти : монографія / Б. В. Деревянко ; МВС України, Донецький юридичний інститут. – Донецьк : ПП «Видавничий дім «Кальміус», 2012. – 527 с.
4. Деревянко Б. В. Щодо правової природи освітніх послуг / Б. В. Деревянко // Наука і правоохорона. – 2011. – № 3. – С. 176–182.
5. Лелик Л.І. Планування і регулювання освітніх послуг та їх ефективність в умовах трансформації економіки України : дис. ... канд. екон. наук : 08.02.03 / Лелик Любов Іванівна. – Львів, 2004. – 243 с.
6. Оболенська Т.Є. Природа і особливості освітніх послуг як товару / Оболенська Т.Є. // Маркетинг: теорія і практика : зб. наук. праць Східноукр. нац. ун-ту. – Луганськ : Вид-во Східноукр. нац. ун-ту, 2001. – С. 79–89.
7. Основи освітнього права та правове регулювання діяльності навчальних закладів в Україні: навч. посіб. / О.М. Байталюк, О.Б. Німко. – К.: Видавничий дім «Плеяди», 2010. – 71с.

Варіант 7. Професійно-технічна та вища освіта України (2 год.)

1. Професійно-технічна освіта. Мета, склад та функції професійної освіти.
2. Вища освіта. Завдання вищої освіти. Рівні та ступені вищої освіти. Пізнавальна самостійність здобувачів вищої освіти. Наукова діяльність у системі вищої освіти.
3. Форми навчального процесу та види навчальних занять.
4. Неперервна освіта як складова навчання впродовж життя. Закономірності та чинники корекції ціннісних та професійних орієнтацій системи післядипломної освіти. Заклади післядипломної освіти та їх функції. Самоосвіта. Освіта осіб з особливими освітніми потребами.

ЗАКОНОДАВСТВО:

Закони України:

1. Конституція України (із змінами) [Електронний ресурс] : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/page4>
2. Про освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 05 вересня 2017 р. № 2145-VIII (із змінами). – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
3. Про професійно-технічну освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 10 лютого 1998 р. № 103/98-ВР (із змінами). – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80>
4. Про вищу освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 1 липня 2014 р. № 1556-VII (із змінами). – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

ЛІТЕРАТУРА:

1. Александров В. Освітня послуга: суть та моделі якості / В. Александров // Освіта та управління. – 2006. – Т. 9, ч. 1. – С. 156–164.
2. Бабаєвська В.Л. Теоретичні засади формування ринку освітніх послуг / В.Л. Бабаєвська // Економіка, менеджмент, підприємництво : зб. наук. праць. – Луганськ : СНУ ім. В. Даля, 2002. – № 9, ч. (II). – С. 81–87.
3. Дерев'янку Б. В. Адміністративно-правове регулювання надання послуг у сфері освіти : монографія / Б. В. Дерев'янку ; МВС України, Донецький юридичний інститут. – Донецьк : ПП «Видавничий дім «Кальміус», 2012. – 527 с.
4. Дерев'янку Б. В. Щодо правової природи освітніх послуг / Б. В. Дерев'янку // Наука і правоохорона. – 2011. – № 3. – С. 176–182.
5. Загородній С. Окремі аспекти визначення та співвідношення освітніх послуг і послуг з професійної підготовки особи / С. Загородній // Підприємництво, господарство і право. – 2010. – №6. – С.3–7.
6. Кратт О.А. Ринок послуг вищої освіти: методологічні основи дослідження кон'юнктури : [монографія] / Кратт О.А. – Донецьк : ТОВ «Юго-Восток, ЛТД», 2003. – 360 с.
7. Оболенська Т.Є. Природа і особливості освітніх послуг як товару / Оболенська Т.Є. // Маркетинг: теорія і практика : зб. наук. праць Східноукр. нац. ун-ту. – Луганськ : Вид-во Східноукр. нац. ун-ту, 2001. – С. 79–89.
8. Основи освітнього права та правове регулювання діяльності навчальних закладів в Україні: навч. посіб. / О.М. Байталюк, О.Б. Німко. – К.: Видавничий дім «Плеяди», 2010. – 71с.
9. Правові основи діяльності вищих навчальних закладів: навч. посіб. / О.М. Стороженко, О.Б. Німко. – К.: Видавничий дім «Плеяди», 2010. – 50с.

Варіант 8. Регулювання трудових відносин в освіті (2 год.)

1. Загальні положення щодо регулювання трудових відносин в освіті. Колективний трудовий договір (КТД). Індивідуальний трудовий договір, контрактна та інша форми. Забезпечення зайнятості звільнених працівників. Трудові спори та конфлікти.
2. Професійний розвиток педагогічних та науково-педагогічних працівників. Державна сертифікація педагогічних працівників.
3. Оплата праці педагогічних і науково-педагогічних працівників. Робочий час педагогічних і науково-педагогічних працівників. Оплата праці педагогічних і науково-педагогічних працівників). Час відпочинку - вихідні, святкові, відпустка (основна, додаткова, творча). Нормування праці, порядок обчислення трудового навантаження педагогічним працівникам. Пільги для працівників, які поєднують роботу з навчанням.
4. Громадські організації та угруповання. Трудовий колектив. Порядок державного контролю за дотриманням трудового законодавства в освіті.

ЗАКОНОДАВСТВО:

Закони України:

1. Конституція України (із змінами) [Електронний ресурс] : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/page4>
2. Про освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 05 вересня 2017 р. № 2145-VIII (із змінами). – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
3. Про дошкільну освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 11 липня 2001 р. № 2628-III (із змінами). – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2628-14>
4. Про загальну середню освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 18 березня 2020 р. № 651-XIV (із змінами). – Режим доступу: <https://zakon.help/law/651-XIV/>
5. Про професійно-технічну освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 10 лютого 1998 р. № 103/98-ВР (із змінами). – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80>
6. Про вищу освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 1 липня 2014 р. № 1556-VII (із змінами). – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

**Варіант 9. Правовий захист інтелектуальної
власності, авторського та суміжних прав педагогічних
і науково-педагогічних працівників освіти
(2 год.)**

1. Визначення поняття інтелектуальної діяльності та власності в освіті. Закон України «Про авторське право та суміжні права». Загальні засади щодо порядку державної реєстрації авторського права та договорів, які стосуються права автора на твір.
2. Суб'єкти авторського права. Заявник, заявка, державне мито, авторське свідоцтво, твори, державна реєстрація.
3. Документи, необхідні для реєстрації авторського права та договору, який стосується права автора на твір. Вимоги до оформлення матеріальної форми творів різного виду.
4. Порядок розгляду заявки щодо реєстрації авторського права і договору. Ведення Державного реєстру, свідоцтво про реєстрацію авторського права та Державна реєстрація договорів. Зміст запису у Державній реєстрації. Зміни у державній реєстрації. Видача свідоцтв. Видача рішення про реєстрацію договору.
5. Порядок розв'язання суперечок щодо авторського права та договору. Розміри та порядок сплати державних зборів (мито). Авторське право не поширюється на ідеї, процеси, методи діяльності, математичні концепції.

ЗАКОНОДАВСТВО:

Закони України:

1. Конституція України (із змінами) [Електронний ресурс] : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/page4>
2. Про освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 05 вересня 2017 р. № 2145-VIII (із змінами). – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
3. Про дошкільну освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 11 липня 2001 р. № 2628-III (із змінами). – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2628-14>
4. Про загальну середню освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 18 березня 2020 р. № 651-XIV (із змінами). – Режим доступу: <https://zakon.help/law/651-XIV/>
5. Про професійно-технічну освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 10 лютого 1998 р. № 103/98-ВР (із змінами). – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80>
6. Про вищу освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 1 липня 2014 р. № 1556-VII (із змінами). – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

Варіант 10. Права та обов'язки учасників освітнього процесу (2 год.)

1. Права і обов'язки осіб, які навчаються. Гарантії держави особам, які навчаються.
2. Права і обов'язки батьків та осіб, які їх замінюють.
3. Права і обов'язки педагогічних і науково-педагогічних працівників. Державні гарантії особам, які навчають. Загальні вимоги до осіб, які навчають. Педагогічна деонтологія. Професійна етика та правова компетентність вчителя.
4. Порядок захисту прав учасників навчально-виховного процесу. Правове регулювання надання соціальної допомоги та здійснення соціального захисту. Державне соціальне страхування. Види обов'язкового загальнодержавного страхування. Види соціальної спеціальної і додаткової допомоги та соціальних послуг, що надається державою: дітям, сім'ям, працівникам освіти.

ЗАКОНОДАВСТВО:

Закони України:

1. Конституція України (із змінами) [Електронний ресурс] : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/page4>
2. Про освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 05 вересня 2017 р. № 2145-VIII (із змінами). – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
3. Про дошкільну освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 11 липня 2001 р. № 2628-III (із змінами). – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2628-14>
4. Про загальну середню освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 18 березня 2020 р. № 651-XIV (із змінами). – Режим доступу: <https://zakon.help/law/651-XIV/>
5. Про професійно-технічну освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 10 лютого 1998 р. № 103/98-ВР (із змінами). – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80>
6. Про вищу освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 1 липня 2014 р. № 1556-VII (із змінами). – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

ЛІТЕРАТУРА:

1. Андрусишин Б. І. Кадри для освітньої галузі: проблеми підготовки / Б. І. Андрусишин // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія ІВ. Економіка і право. – 2005. – Випуск 2. – С. 96-105.
2. Бобир О. Етикет учителя: Навчально-методичний посібник. – К.: Ленвіт, 2004. – 192 с.
3. Васильєва М. П. Теорія педагогічної деонтології / М. П. Васильєва. – Харків : Нове слово, 2003 – 216 с.
4. Васянович Г.П. Педагогічна етика: Навчально-методичний посібник. – Львів: Норма, 2005. – С. 344.
5. Городиський М.І. Правова освіта майбутнього вчителя : монографія / М. І. Городиський. – Київ : Науковий світ, 2001. – 128 с.
6. Гриньова В. Аксіологічний підхід до проблеми педагогічної культури майбутнього вчителя // Шлях освіти. – 2002. – № 2. – С. 2-6.
7. Гриньова В. М. Професійна компетентність викладача вищого навчального закладу як результат сформованості його педагогічної культури / В. М. Гриньова // Вісник Київського слав'ястичного університету : Зб. наук. пр. – Серія : Педагогіка : КСУ, 2007. – вип. 27. – С. 17-27.
8. Данилова Г. С. Професіоналізм педагога на порозі третього тисячоліття // Освітнянські відомості. – 2002. – № 4.
9. Життєва компетентність особистості // Науково-методичний посібник / За ред. Л. В. Сохань, І. Г. Єрмакова та ін. – К. : Богдана, 2003. – 520 с.
10. Іваній О. Правова компетентність учителя як основа державно-громадського управління школою / О. Іваній // Освіта і управління. – 2011. – №3. – С. 18-23.
11. Карпова Л. Г. Формування професійної компетентності вчителя загальноосвітньої школи : автореф. дис. канд. пед. наук : 13.00.04 / Харківський держ. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. – Харків.
12. Кічук Я. В. Правова компетентність майбутнього фахівця – пріоритетне завдання громадянської освіти у вищій школі // Вісник Львів. Ун-ту, 2008. – Вип. 23. – С. 141-147. – Серія «Педагогіка».
13. Ключкова Д. М. Формування правової компетентності у майбутніх учителів в процесі професійної підготовки : автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «теорія і методика професійної освіти» / Д. М. Ключкова. – Київ, 2011. – 16 с.
14. Скрипченко Н.Ф. Формування понять етики і моралі // Педагогіка і психологія. – 1995. – №2. – С. 55.
15. Хоружа Л.Л. Педагогічна деонтологія. Навчально-методичний посібник. – Київ. – 2008.

8. ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Надати визначення поняттю освіта. Визначити мету та завдання освіти в Україні.
2. Назвати та характеризувати рівні освіти в Україні.
3. Проаналізувати забезпечення права на безоплатну освіту в Україні.
4. Назвати складові освітніх програм вищої освіти медичного та мистецького спрямування в Україні та характеризувати їх.
5. Проаналізувати принципи державної політики у сфері освіти та засади освітньої діяльності в Україні.
6. Характеризувати право на освіту згідно з законодавством України. Надати характеристику мові освітнього процесу.
7. Надати характеристику педагогічної освіти в Україні.
8. Назвати та характеризувати види здобуття освіти в Україні.
9. Характеризувати освіту осіб з особливими освітніми потребами в Україні.
10. Проаналізувати інклюзивне навчання в Україні.
11. Назвати та характеризувати форми здобуття освіти в Україні.
12. Проаналізувати діяльність психологічної служби та соціально-педагогічний патронат у системі освіти в Україні.
13. Назвати категорії учасників освітнього процесу в Україні.
14. Назвати державні гарантії здобувачам освіти в Україні.
15. Назвати права і обов'язки здобувачів освіти в Україні.
16. Надати характеристику сертифікації педагогічних працівників в Україні.
17. Назвати права та обов'язки педагогічних, науково-педагогічних і наукових працівників в Україні.
18. Характеризувати професійний розвиток та підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників в Україні
19. Характеризувати державні гарантії педагогічним і науково-педагогічним працівникам в Україні.
20. Характеризувати робочий час педагогічних і науково-педагогічних працівників в Україні.
21. Характеризувати оплату праці педагогічних і науково-педагогічних працівників в Україні.
22. Характеризувати атестацію педагогічних працівників в Україні.
23. Назвати права і обов'язків батьків, законних представників здобувачів освіти в Україні.
24. Назвати та характеризувати складники освіти в Україні.
25. Проаналізувати організаційно-правовий статус закладів освіти в Україні. Назвати статуси закладів освіти як суб'єктів господарювання.
26. Проаналізувати громадський нагляд за діяльністю закладу освіти в Україні.
27. Проаналізувати дії керівника закладу освіти в Україні. Визначити повноваження керівника закладу освіти.
28. Характеризувати територіальну доступність повної загальної середньої освіти в Україні.
29. Характеризувати інфраструктуру освіти в Україні.
30. Надати визначення поняттю ліцензуванню навчального закладу в Україні.
31. Надати визначення поняттю інституційної акредитації навчального закладу в Україні.
32. Надати характеристику управління закладом освіти в Україні.
33. Назвіть органи управління у сфері освіти в Україні.

34. Характеризувати матеріально-технічну базу закладів освіти та установ, організацій, підприємств системи освіти в Україні.
35. Характеризувати фінансово-господарську діяльність закладів освіти та установ, організацій, підприємств системи освіти в Україні.
36. Надати визначення поняття академічна доброчесність в освітньому законодавстві України. Характеризувати порушення академічної доброчесності, види і форми академічної відповідальності.
37. Надати визначення поняття академічна доброчесність в освітньому законодавстві України. Характеризувати дотримання академічної доброчесності.
38. Назвіть повноваження Кабінету Міністрів України у сфері освіти.
39. Характеризувати повноваження центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки України.
40. Характеризувати повноваження державних органів, до сфери управління яких належить заклади освіти в Україні.
41. Характеризувати повноваження органів місцевого самоврядування в Україні.
42. Надати характеристику повноважень органів із забезпечення якості освіти в Україні.
43. Проаналізувати відкритість органів управління та державного нагляду у сфері освіти України.
44. Надати характеристику інституційного аудиту у сфері освіти в Україні. Визначити мету та результати інституційного аудиту.
45. Характеризувати права і обов'язки засновника закладу освіти в Україні.
46. Надати характеристику єдиної державної електронної бази з питань освіти в Україні.
47. Надати характеристику моніторингу якості освіти в Україні.
48. Надати характеристику громадській акредитації закладу освіти в Україні.
49. Характеризувати наукове і методичне забезпечення освіти в Україні.
50. Характеризувати фінансування освіти в Україні.
51. Надати характеристику фінансово-економічних відносин у сфері освіти в Україні.
52. Надайте визначення поняттю кваліфікація в освітньому законодавстві України. Назвіть та характеризуйте рамки кваліфікацій.
53. Проаналізувати державно-приватне партнерство у сфері освіти і науки в Україні.
54. Надати характеристику міжнародному співробітництву України в системі освіти.
55. Визначити мету, складові частини внутрішньої та зовнішньої системи забезпечення якості освіти в Україні.
56. Проаналізувати участь України у міжнародних обстеженнях якості освіти.
57. Надати визначення національного агентства кваліфікацій та назвати його функції в освітньому законодавстві України.
58. Надайте визначення поняттю кваліфікація в освітньому законодавстві України. Визначте кваліфікації за обсягом та за змістом та характеризуйте їх.
59. Визначити і надати характеристику рівням Національної рамки кваліфікацій в освітньому законодавстві України.
60. Проаналізувати державний нагляд у сфері освіти України.
61. Характеризувати освітню програму та її складові в різних навчально-виховних закладах України.
62. Проаналізувати громадський нагляд у сфері освіти в Україні.
63. Проаналізуйте політичну і релігійну діяльність у закладах освіти в Україні.
64. Характеризуйте складові та функції освітньої статистики в Україні.
65. Проаналізуйте відкритість і прозорість у діяльності закладу освіти в Україні.
66. Характеризуйте інститут освітнього омбудсмена в Україні.

67. Назвати і характеризувати документи про вищу освіту (наукові ступені та звання) в Україні.
68. Назвати періоди дошкільного віку та характеризувати їх.
69. Обґрунтувати роль сім'ї у дошкільній освіті.
70. Назвати і характеризувати типи дошкільних навчальних закладів в Україні.
71. Визначити спрямування при здобутті профільної освіти та надати характеристику профільної освіти в Україні.
72. Проаналізувати зовнішнє незалежне оцінювання в Україні. Визначити принципи, процедури, форми і порядок проведення ЗНО.
73. Надати характеристику рівнів середньої освіти в Україні.
74. Характеризувати положення про середній загальноосвітній навчально-виховний заклад в Україні.
75. Характеризувати повну загальну середню освіту в Україні. Назвати рівні середньої освіти, визначити мету і завдання середньої освіти.
76. Проаналізувати положення про шкільну психолого-медико-педагогічну комісію.
77. Надати характеристику позашкільної освіти в Україні. Визначити мету та характеризувати навчальні заклади позашкільної освіти в Україні.
78. Характеризувати професійну освіту в Україні. Визначити мету, рівні та завдання професійної освіти в Україні.
79. Проаналізувати спеціалізовану освіту в Україні.
80. Назвати складові та надати характеристику спеціалізованій мистецькій освіті в Україні.
81. Проаналізувати спеціалізовану спортивну освіту в Україні.
82. Характеризувати вищу освіту в Україні. Визначити мету, завдання та форми здобуття вищої освіти.
83. Надати характеристику спеціалізованій військовій освіті в Україні. Визначити структуру військової підготовки.
84. Характеризувати спеціалізовану освіту наукового спрямування в Україні. Назвати та характеризувати рівні освіти наукового спрямування.
85. Назвати та характеризувати рівні та ступені вищої освіти в Україні.
86. Характеризувати освіту дорослих в Україні. Назвати складові післядипломної освіти та надати їм характеристику.
87. Характеризувати документи про освіту (наукові ступені та звання) в Україні.
88. Характеризувати стандарти вищої освіти в Україні.
89. Характеризувати повноваження Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти в Україні.
90. Характеризувати типи вищих навчальних закладів в Україні.

9. НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА

I. Конституція України (із змінами) [Електронний ресурс] : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/page4>

II. Кодекси України:

2.1 Кодекс законів про працю України (із змінами) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/322-08>

2.2 Кодекс України про адміністративні правопорушення (із змінами) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>

2.3. Сімейний кодекс України (із змінами) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>

2.4. Бюджетний кодекс України (із змінами) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>

2.5. Цивільний кодекс України (із змінами) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

2.6. Кримінальний кодекс України (із змінами) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>

III. Закони України:

3.1. Про освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 05 вересня 2017 р. № 2145-VIII (із змінами). – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

3.2. Про дошкільну освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 11 липня 2001 р. № 2628-III (із змінами). – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2628-14>

3.3. Про дошкільну освіту [Електронний ресурс] Основні зміни відповідно до Закону України. «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VII. – Режим доступу: <https://don.kyivcity.gov.ua/files/2017/11/13/doshk.pdf>

3.4. Про загальну середню освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 18 березня 2020 р. № 651-XIV (із змінами). – Режим доступу: <https://zakon.help/law/651-XIV/>

3.5. Про професійно-технічну освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 10 лютого 1998 р. № 103/98-ВР (із змінами). – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80>

3.6. Про вищу освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 1 липня 2014 р. № 1556-VII (із змінами). – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

3.7. Конвенція про права дитини [Електронний ресурс] : прийнята резолюцією 44/25 Генеральної Асамблеї ООН, від 20 листопада 1989 року та набула чинності 2 вересня 1990 року ; ратифікована Постановою Верховної Ради України №789XII (78912) від 27 лютого 1991 року та набула чинності для України 27 вересня 1991 року. – Режим доступу: http://www.unicef.org/ukraine/convention_small_final.pdf

IV. Укази Президента України:

4.1. Про Державну премію України в галузі освіти [Електронний ресурс] : Указ Президента України від 30 вересня 2010 р. № 929/2010 (із змінами). – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/929/2010>

V. Постанови Кабінету Міністрів України:

5.1. Про Порядок працевлаштування випускників вищих навчальних закладів, підготовка яких здійснювалась за державним замовленням [Електронний ресурс] : постанова Кабінету Міністрів України від 22 серпня 1996 р. № 992 (із змінами). – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/992-96-%D0%BF>

5.2. Постанова Кабінету Міністрів України від 15 квітня 2015 р. № 244 «Про утворення Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти» // Урядовий портал – <http://www.kmu.gov.ua>.

VI. Накази Міністерства освіти і науки України:

6.1. Про затвердження Правил пожежної безпеки для навчальних закладів та установ системи освіти України : наказ Міністерства освіти і науки України від 15 серпня 2016 р. № 974 // Офіційний вісник України. – 2016. – N 75. – С. 110-131.

6.2. Про затвердження Порядку визнання здобутих в іноземних вищих навчальних закладах наукових ступенів : наказ Міністерства освіти і науки України від 05.08.2016 № 952 // Офіційний вісник України. – 2016. – N 72. – С. 118.

6.3. Зміни до Положення про дистанційне навчання : затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 14.07.2015 № 761 // Офіційний вісник України. – 2015. – N 64. – С. 517-518

6.4. Про затвердження форм документів з підготовки фахівців у вищих навчальних закладах : наказ Міністерства освіти і науки України від 05.07.2016 р. № 782 // Офіційний вісник України. – 2016. – N 70. – С. 158-159.

6.5. Наказ Міністерства від 20.04.15 № 446 «Про затвердження гранично допустимого навчального навантаження на дитину у дошкільних навчальних закладах різних типів та форми власності», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 13 травня 2015 року за № 520/26965;

6.6. Наказ МОН України від 20.04.2015 № 446 «Про затвердження гранично допустимого навчального навантаження на дитину у дошкільних навчальних закладах різних типів та форми власності» зареєстрований в Міністерстві юстиції України 13 травня 2015 року за № 520 / 26965;

6.7. Наказ МОН України від 06.02.2015 № 104/52 «Про затвердження Порядку комплектування інклюзивних груп у дошкільних навчальних закладах» зареєстровано в Міністерстві юстиції України 26 лютого 2015 року за № 224/26669;

6.8. Наказ Міністерства № 67 від 30.01.2015 «Про затвердження Порядку державної атестації дошкільних, загальноосвітніх, позашкільних навчальних

закладів» зареєстрований в Міністерстві юстиції України 14 лютого 2015 року за № 173/26618.

VII. Листи Міністерства освіти і науки України:

7.1. Щодо одночасного зайняття або суміщення посад у вищому навчальному закладі : лист МОН України від 26.01.2015 № 1/9-32 // Інформаційний збірник та коментарі Міністерства освіти і науки України. – 2015. – N2. – С. 55-56.

7.2. Щодо документів студентів, переведених з вищих навчальних закладів Донецької та Луганської областей : лист МОН України від 16.04.2015 № 1/9-201 // Інформаційний збірник та коментарі Міністерства освіти і науки України. – 2015. – N 5. – С. 65-66.

VIII. Конвенція:

1. Конвенція про боротьбу з дискримінацією у галузі освіти від 14 грудня 1960 р. / Права людини. Міжнародні договори України, декларації, документи. – 199 с.

10. ПЕРЕЛІК ЛІТЕРАТУРИ

1. Александров В. Освітня послуга: суть та моделі якості / В. Александров // Освіта та управління. – 2006. – Т. 9, ч. 1. – С. 156-164.
2. Андрусишин Б. І. Кадри для освітньої галузі: проблеми підготовки / Б. І. Андрусишин // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія ІВ. Економіка і право. – 2005. – Випуск 2. – С. 96-105.
3. Андрусишин, Б. Освітнє право України: шляхи та перспективи розвитку / Б. Андрусишин // Освіта. – 2011. – № 5-6 (26 січ.-2 лют.). – С. 8.
4. Андрусишин, Б. Освітнє право України: проблеми та перспективи / Б. Андрусишин // Юрид. журн. – 2011. – № 1. – С. 91-100.
5. Андрущенко В. П. Державно-громадський характер управління освітою / В.П. Андрущенко // Вища освіта України. – Державне інформаційно виробниче підприємство видавництва «Педагогічна преса». – 2011. – № 3. – 128 с.
6. Байталюк О. М. Основи освітнього права та правове регулювання діяльності навчальних закладів України : навч. посіб. для учасників проекту «Правова компетентність освітян – запорука верховенства права в освіті» / О. М. Байталюк, О. Б. Німко. – К. : Видавничий дім «Плеяда», 2010. – 69 с.
7. Беляєва, О. П. Право на освіту / О. П. Беляєва // Історія та правознав. – 2010. – № 10 (квіт.). – С. 19-20.
8. Болонський процес у фактах і документах/ Упорядники Степко М.Ф., Болюбаш Я.Я., Шинкарук В.Д., Грубінко В.В., Бабин І.І. Київ-Тернопіль: Економічна думка, 2003. – 52 с.
9. Валєєв Р.Г. Освітнє право України: навч. посібник. – Луганськ: Луганська правова фундація, 2011. – 287 с.
10. Вища освіта України і Болонський процес : навч. посіб. / М. Ф. Степко, Я. Я. Болюбаш, В. Д. Шинкарук [та ін.] ; за ред. В. Г. Кременя. – Тернопіль : Навч. кн. – Богдан, 2004. – 384 с.
11. Головій Л.В. Організаційно-правові засади надання освітніх послуг вищими навчальними закладами України: автореф. дис ... канд. юрид. наук / Л. В. Головій . – Київ : Б. в., 2010 . – 16 с.
12. Городиський М. Правова освіта майбутнього вчителя: Монографія / За ред. М. Подберезьського. – Х.: Легас, 2001. – 128 с.
13. Городиський М.І. Педагогічні умови забезпечення змісту правової освіти майбутнього вчителя. – Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.01 – теорія та історія педагогіки. – Харківський державний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди, Харків, 1999.
14. Гриньова В. М. Професійна компетентність викладача вищого навчального закладу як результат сформованості його педагогічної культури / В. М. Гриньова // Вісник Київського славистичного університету : Зб. наук. пр. – Серія : Педагогіка : КСУ, 2007. – вип. 27. – С. 17-27.
15. Губа А. В. Підготовка вчителя правознавства. Теорія та методика : монографія / А. В. Губа, Д. Ю. Грубіч. – Харків : Харківський національний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди, 2006. – 145 с.

16. Гушуляк, С. В. Правове регулювання відносин у галузі освіти : практ. право, 9 кл. / С. В. Гушуляк // Історія та правознав. – 2011. – № 10(квіт.). – С. 26.
17. Данилова Г. С. Професіоналізм педагога на порозі третього тисячоліття // Освітрянські відомості. – 2002. – № 4.
18. Дерев'яно Б. В. Адміністративно-правове регулювання надання послуг у сфері освіти : монографія / Б. В. Дерев'яно ; МВС України, Донецький юридичний інститут. – Донецьк : ПП «Видавничий дім «Кальміус», 2012. – 527 с.
19. Дерев'яно Б. В. Щодо правової природи освітніх послуг / Б. В. Дерев'яно // Наука і правоохорона. – 2011. – № 3. – С. 176-182.
20. Дерев'яно, Б. В. Надання освітніх послуг: правовий статус суб'єктів : монографія / Б. В. Дерев'яно ; МВС України, Донецький юридичний інститут. – Донецьк : Видавничий дім «Кальміус», 2011. – с. 65-70.
21. Державна Національна програма «Освіта» («Україна – ХХІ століття»). – К.: Райдуга, 1994. – 61 с.
22. Дзвінчук Д. І. Центральні органи управління освітою в законодавстві України / Д.І. Дзвінчук // Вісник Української Академії державного управління при Президентові України. – Вид-во Української Академії державного управління при Президентові України. – 2003. – № 1. – Видавництво УАДУ. – 512 с.
23. Дзоз В. Освітня справа як складник гуманітарної політики держави / В. Дзоз // Вища освіта України. – 2004. – № 4. – С. 36-39.
24. Домаранський, О. Правове забезпечення освіти / О. Домаранський // Освіта України. – 2003. – № 40-41 (Зчерв.). – С. 7.
25. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред. В. Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
26. Красняков Є. Міжнародні нормативно-правові акти про освіту та їхній вплив на формування державної політики в галузі освіти України // Віче № 14 (323), 2012 р., С. 22-26.
27. Європейське освітнє право: навч. посіб./ О.М. Байталюк, М.В. Ворон. – К.: Видавничий дім «Плеяда», 2010 – 59 с.
28. Жилияєв І. Особливості сучасного правового забезпечення модернізації освіти України / Ігор Жилияєв // Віче. – 2009. – № 3. – С. 26-28.
29. Журавський В. С. Болонський процес: головні принципи входження в Європейський простір вищої освіти / В. С. Журавський, М. З. Згуровський. – К. : ІВЦ «Вид-во «Політехніка», 2003. – 200 с.
30. Зайчук В. Нормативно – правове забезпечення освіти в Україні / Валентин Зайчук // Вища шк. – 2002. – № 2/3. – С. 3-18.
31. Іваній О. Правова компетентність учителя як основа державногромадського управління школою / О. Іваній // Освіта і управління. – 2011. – №3. – С. 18–23.
32. Іваній О.М. Освітнє право України: навчальний посібник. – Суми: СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2015. – 298 с.

33. Карпенко Н.В., Дробиш Л.В. Формування конкурентного середовища регіонального ринку освітянських послуг / Карпенко Н.В., Дробиш Л.В. // Регіональні перспективи. – 2000. – № 2-3. – С. 386-389.
34. Карпова Л. Г. Формування професійної компетентності вчителя загальноосвітньої школи : автореф. дис. канд. пед. наук : 13.00.04 / Харківський держ. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. – Харків.
35. Кічук Я. В. Правова компетентність майбутнього фахівця – пріоритетне завдання громадянської освіти у вищій школі / Кічук Я. В. // Вісник Львів. Ун-ту, 2008. – Вип. 23. – С. 141-147. – (Серія «Педагогіка»).
36. Ключкова Д. М. Формування правової компетентності у майбутніх учителів в процесі професійної підготовки : автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «теорія і методика професійної освіти» / Д. М. Ключкова. – Київ, 2011. – 16 с.
37. Козак, М. Професійна етика педагога / М. Козак, В. П. Сосна // Актуальні проблеми гуманітарних та природничих наук : зб. наук. пр. студ. – Хмельницький : ХНУ, 2010. – Вип. 5, т. 1. – С. 204-205.
38. Корж-Ікаєва Т. Г. Освітнє право України: питання становлення / Т. Г. Корж-Ікаєва // Митна справа. – 2011. – № 1 (73). – Ч. 2. – С. 451-455.
39. Кремень В. Г. Болонський процес: зближення, а не уніфікація / В. Г. Кремень // Дзеркало тижня. – 2003. – № 48(473). – С. 15.
40. Кремень В. Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти: Стратегія. Реалізація. Результати – К.: Грамота, 2005. – 448 с.
41. Курко М. Н. Адміністративно-правове регулювання вищої освіти в Україні : монографія / М. Н. Курко. – Х. : Вид-во Харк. нац. ун-ту внутр. справ, 2010. – 376 с.
42. Леськова М., Леськов В. Розбудова державності: проблеми правової культури / Леськова М., Леськов В. // Рідна школа. – 1997. – № 10. – С. 13-16.
43. Згуровський М.З. Стан та завдання вищої освіти України в контексті Болонського процесу. Київ. «Політехніка», 2004р. – 70 с.
44. Максимов С. Про концепт «Правове суспільство» / С. Максимов // Право України. – 2010. – № 7. – С. 82-87.
45. Мельничук, О. Суб'єктивне право на освіту: поняття, структура, зміст / О. Мельничук // Юрид. Україна. – 2011. – № 6. – С. 4-10.
46. Мельничук, О. Поняття та особливості освітніх правовідносин / О. Мельничук // Юрид. Україна. – 2010. – № 11. – С. 15-19.
47. Мельничук, О. Правосуб'єктивність особи, яка навчається, як учасника освітніх правовідносин / О. Мельничук // Юрид. Україна. – 2010. – № 12. – С. 32-37.
48. Монаєнко, А. Нормативно-правова база розвитку освіти та науки в Україні / А. Монаєнко // Право України. – 2007. – № 10. – С. 76-78.
49. Н. Александрова. Формування управлінської культури майбутніх викладачів як фактора вдосконалення їхньої професійної підготовки в умовах євроінтеграційних процесів / Н. Александрова // Проблеми підготовки сучасного вчителя. – 2012. – № 6 (Ч. 1). – С. 354.

50. Національна доктрина розвитку освіти : Указ Президента України від 17 квітня 2002 р. №347 / 2002 // Перше вересня. – 2001. – липень. – № 7.
51. Оніщенко Н.М. Сприйняття права в умовах демократичного розвитку: проблеми, реалії, перспективи: Монографія. – К.: Юридична думка, 2008. – С. 30-32.
52. Освітнє право : навч. посіб. для студентів гуманітарних ВНЗ / [В. В. Астахов, К.В. Астахова (мол.), О. Л. Войно-Данчишина та ін.]; за заг. ред. В. В. Астахова. – Х.: Вид-во НУА, 2011. – 188 с.
53. Освітнє право: конспект лекцій / [авт. кол.: В. В. Астахов, К. В. Астахова (мол.), О. Л. Войно-Данчишина та ін.]; за заг. ред. В. В. Астахова; Міжнар. фонд «Відродження». – Х. : Вид-во НУА, 2011. – 144 с.
54. Основи освітнього права та правове регулювання діяльності навчальних закладів в Україні: навч. посіб. / О.М. Байталюк, О.Б. Німко. – К.: Видавничий дім «Плеяди», 2010. – 71с.
55. Півняк Г. Г. Освіта і наука – національні пріоритети (статті, інтерв'ю, доповіді, виступи 2003-2004рр.) / Півняк Г. Г. – Дніпропетровськ : НГУ, 2004. – 254 с.
56. Потапенко Н.А. Забезпечення правової освіти громадськими організаціями : теоретико-правовий аспект / Потапенко Н.А. // Держава і право : Зб . наук . праць . – 2009. – Вип . 45. – С. 97-102.
57. Правові основи діяльності вищих навчальних закладів: навч.посіб. / О.М. Стороженко, О.Б. Німко. – К.: Видавничий дім «Плеяда», 2010 – 50 с.
58. Русова С. В. Вибрані педагогічні твори / С. В. Русова. – К. : Освіта, 1996. – 304 с.
59. Рябенко М.І. Види освітніх правовідносин вчителя / Рябенко М.І. // Морська освіта: Всеукраїнський теоретичний і науково-методичний інформаційний журнал. – Вип. 2 (3). – Одеса: Морська освіта, 2006. – С.57- 60. 87. Скакун О.Ф. Теорія держави і права : підручник / Пер. з рос. / Скакун О.Ф. –Харків: Консум, 2006. – 656 с.
60. Скідін О.Л. Управління освітою: теоретико-методологічний аналіз соціальних технологій: [монографія] / О. Л. Скідін. – Запоріжжя: ЗДУ, 2000. – 291 с.
61. Становлення освітнього права в Україні: прогр. та матеріали наук.- практ. семінару, Харків. 4.10.2010 р. / М-во освіти та науки України, Харк. облдержадмін., Нар. укр. акад.; (редкол.: В.І. Астахова та ін.). – Х.: Вид-во НУА, 2010. – 124 с.
62. Степко М. Ф. Болонський процес і навчання впродовж життя. / М. Ф. Степко, Б. В. Клименко, Л. Л. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ. – Харків, 2004. – С. 18-19.
63. Студінський В.А. Освітній ринок: суть поняття / Студінський В.А. // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 18. Економіка і право: Збірник наукових праць. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2005. - № 2.
64. Фіцула М.М. Педагогіка / М. М. Фіцула. – К. : Знання, 2000. – 653 с.
65. Шаповал Р.В. Правове регулювання освіти в Україні / Р.В. Шаповал // Форум права. – 2011. – №1. – С.1110-1115.

Електронне навчальне видання комбінованого використання
Можна використовувати в локальному та мережному режимі

Богданова Наталія Григорівна

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Методичні вказівки
до виконання контрольної роботи
з дисципліни для здобувачів вищої освіти другого
(магістерського) рівня за спеціальністю
015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)»

В авторській редакції

Підписано до розміщення 23.04.2025. Гарнітура Times New Roman.
Ум. друк. арк. 1,85. Обсяг 0,405 Мб. Зам. № 182/25.

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
61022, м. Харків, майдан Свободи, 4.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3367 від 13.01.2009
Видавництво ХНУ імені В. Н. Каразіна